

GREENPEACE

uman•tera

PŠC

Vlada Republike Slovenije
Gregorčičeva 25
1000 Ljubljana

V vednost: mediji

Ljubljana, 9. marec 2011

Zadeva: Poziv civilne družbe pred odločanjem o TEŠ 6: Ne zaklenite nam prihodnosti!

Spoštovani!

Pred Vlado je pomembna odločitev o usodi projekta TEŠ 6. Odločitev je težka in tega se zavedamo. Še bolj globoko pa se zavedamo, da bo nadaljevanje projekta TEŠ 6 v naslednji polovici stoletja poglobilo in pospešilo številne probleme, ki jih moramo rešiti danes.

Odločitev Vlade o usodi TEŠ 6 je v bistvu odločitev o energetske in podnebni politiki naše države, saj ta odločitev determinira Nacionalni energetski program in podnebni zakon ter strategijo. Ta odločitev mora biti sprejeta na ravni vlade, ki bo s tem prevzela vso odgovornost za doseganje ciljev energetske in podnebne politike. Tako pomembno odločitev morajo poznati, razumeti in podpirati vsi ministri.

Že dolgo časa se v slovenski družbi pojavljajo številni glasovi, ki Vlado pozivajo, da zaustavi vlaganje v TEŠ 6¹. Pred pomembno odločitvijo, ki vas čaka, vas podpisane organizacije še enkrat pozivamo:

Ne zaklenite nam prihodnosti!

Naj povzamemo najpomembnejše argumente proti nadaljevanju izgradnje TEŠ 6:

1. TEŠ 6 onemogoča doseganje dolgoročnih podnebnih ciljev Slovenije

Državni zbor je z *Deklaracijo o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb*¹¹ novembra 2009 slovensko vlado pozval k zavzemanju za globalni podnebni dogovor, ki bi izpuste toplogrednih plinov v razvitih državah do sredine stoletja zmanjšal za 80 – 95 %. To pomeni, da bi Slovenija morala v letu 2050 doseči izpuste v višini 2 toni CO₂ na prebivalca na leto. Če predvidene izpuste iz TEŠ 6 porazdelimo po prebivalcih Slovenije, dobimo natanko toliko: 2 toni CO₂ na prebivalca na leto, kar ne pušča prostora za izpuste iz ostalih delov energetike, prometa, industrije, gospodinjstev ali kmetijstva. V tako majhni državi in tako majhnem energetskega sistema, kot je slovenski, lahko en sam velik energetski objekt določa prihodnost podnebne politike in energetskega sistema. Ta objekt lahko z enim zamahom onemogoči izvajanje podnebne strategije in podnebnega zakona, ki ju Slovenija ravnokar sprejema.

Evropska komisija je včeraj, 8.3.2011, objavila *2050 Low Carbon Roadmap*. V njem načrtuje, da bo do leta 2030 potrebno izpuste v energetskega sektorju na ravni EU zmanjšati za polovico. Evropska komisarka za podnebje, Connie Hedegaard, nas je ob svojem obisku pred nekaj tedni posvarila, da naj si ne

zacementiramo podnebne prihodnosti. Tudi naš komisar, Janez Potočnik, že nekaj časa poudarja: »Evropa bo zelena, ali pa je ne bo.« Evropa torej sporoča, da z gradnjo TEŠ 6 tvegamo nedoseganje evropskih ciljev. Evropa tako pošilja jasno sporočilo, ki sovpada z našim pozivom: Ne zaklenite nam prihodnosti!

2. Javno financiranje in vlaganje dobičkov Dravskih elektrarn v TEŠ 6 prikrivata negospodarno naložbo

Lastnik večine energetskega sektorja Slovenije je država. To pomeni, da ima vlada v rokah vse niti, s pomočjo katerih lahko zagotovi energetske politiko, od katere bomo imeli koristi vsi. Prav tako ima vlada možnost zagotoviti demokratizacijo energetskega sektorja.

V projekt TEŠ 6 je zaradi netransparentnega vodenja in napačnih odločitev bilo vloženih že 177 milijonov evrovⁱⁱⁱ. Čeprav morda nadaljevanje investicije, v katero je bilo vloženega toliko denarja, zveni kot privlačna opcija, se je potrebno zavedati, da ta opcija ni sprejemljiva. Manj izgubimo, če napako popravimo pri 177 milijonih evrov, kot če naredimo napako, težko 1,2 milijarde evrov (in verjetno še več), s katero bomo morali živeti še vsaj polovico stoletja. Razvojni, energetski, finančni, družbeni in okoljski učinki te odločitve bodo namreč segali do leta 2050.

Slovenija v sektorju obnovljivih virov energije, bolj natančno v Dravskih elektrarnah Maribor, ustvarja velike dobičke. Izračun za leto 2009 pokaže, da so Dravske elektrarne ustvarile okoli 118 milijonov evrov dobička^{iv}. Dejstva, da se z dobički iz Dravskih elektrarn Maribor v bistvu financira investicija v TEŠ 6, se seveda ne omenja javno. Namesto, da bi sredstva iz obnovljivih virov energije vrnil v ta sektor, z njimi investiramo v zastarelo tehnologijo v TEŠ 6. Namesto, da bi s pomočjo obnovljivih virov demokratizirali energetski sektor in ga postavili na edino razvojno pot za prihodnost, izkoriščamo dobičke iz obnovljivih virov za financiranje preteklosti.

Čeprav se v javnosti to dejstvo obleče v lepo preobleko, ostaja vendarle dejstvo, da bo večina investicije v TEŠ 6 plačana iz davkoplavečevalskega denarja. TEŠ naj bi večino investicije (750 od potrebnih 1200 milijonov evrov) pokrtil iz posojil evropskih bank in sicer 550 milijonov evrov iz Evropske investicijske banke in 200 milijonov iz Evropske banke za obnovo in razvoj. Evropska investicijska banka je javna institucija EU, ki je v lasti držav članic in deluje na neprofitni osnovi, kar pomeni, da omogoča posojila po nekomercialnih pogojih^v. Kapital banke prihaja iz proračunov držav članic, za posojila pa ponavadi zahtevajo tudi državno poroštvo, ki je tudi oblika javne podpore. Če se svarila o nerentabilnosti TEŠ 6 izkažejo za resnična, bo TEŠ blok 6 lahko zaprl in označil kot nasedlo naložbo, mi, davkoplavečevalci pa bomo še dolgo plačevali dolgove nepremišljene investicije.

3. TEŠ 6 ovira edino razvojno pot energetskega sektorja: prehod v trajnostno energetsko prihodnost

Namesto, da bi 1,2 milijarde EUR vložili v preživetje in okoljsko najbolj sporno fosilno tehnologijo – kurjenje lignita, bi jih morali vložiti v dolgoročno modernizacijo in edino razvojno pot energetskega sektorja – učinkovito rabo in obnovljive vire energije ter razvoj soproizvodnje in pametnih omrežij.

Prehod na obnovljive vire je pomemben tudi zaradi dolgoročnega vpliva na cene elektrike. Ekonomski inštitut DIW iz Berlina namreč ugotavlja, da je rast rabe obnovljivih virov energije eden od dejavnikov, ki vplivajo na to, da cena elektrike iz premoga ne bo rasla tako hitro, kot bi sicer^{vi}. Prodajna cena elektrike naj bi do leta 2020 zrasla le za 11 % (na €0.049/kWh) in sicer zahvaljujoč pritisku na znižanje cen, ki ga zagotavljajo obnovljivi viri energije. Scenarij brez razvoja obnovljivih virov in z razvojem premoga je namreč pokazal, da bi cene elektrike do leta 2020 zrasle za 20 % (na €0.053/kWh).

Odločitev o energetski prihodnosti bomo letos v Sloveniji sprejemali v okviru novega Nacionalnega energetskega programa, kjer so bili obdelani različni scenariji, med njimi tudi dva brez TEŠ 6. V tej razpravi morajo biti enakopravno zastopane vse možnosti razvoja energetskega sektorja. Odločitev Vlade o izgradnji TEŠ 6 pred obravnavo in sprejetjem NEP ne bi bila le nespamentna, temveč tudi nelegitimna.

Končna vizija za Slovenijo je nizkoogljična družba. To pomeni, da je končna vizija v energetiki varčna in učinkovita raba energije, raba obnovljivih virov energije, decentralizirana soproizvodnja elektrike in toplote ter raba pametnih energetskih omrežij. Plin v soproizvodnjah je sprejemljiv kot prehodni energent tega scenarija.

4. TEŠ 6 temelji na mitu o ohranjanju delovnih mest

Resnica je prav nasprotna: vložek v ohranjanje nekaj sto delovnih mest v Šaleški dolini, ki so že srednjeročno zapisana propadu, onemogoča nastanek nekaj tisočih delovnih mest po vsej Sloveniji. Študije ugotavljajo, da

za vsako izgubljeno delovno mesto v premogovniškem in jedrskem sektorju pridobimo sedem novih v sektorju učinkovite rabe in obnovljivih virov energije^{vii}.

Program Združenih narodov za okolje je februarja letos objavil poročilo *Towards a Green Economy*^{viii}, v katerem je predstavljen scenarij zelene rasti, ki glede na rezultate modela že v naslednjih 5-10 letih prinaša višje stopnje rasti BDP in BDP na prebivalca glede na primerjalne scenarije poslov po starem. Gospodarske priložnosti tega stoletja so izrazito v zelenem sektorju in Slovenija se mora čimprej vključiti v ta gibanja z razvojem znanja in storitev.

5. TEŠ 6 prinaša nepredvidljiva tveganja

Kljub razpravi v medijih se niti odločevalci, niti ljudje po vsej Sloveniji ne zavedajo številnih praktičnih tveganj, ki jih za nas vse prinaša TEŠ 6. Zdravstveni vidiki investicije, ki so bili v vsej dosedanji razpravi popolnoma zanemarjeni, niso zanemarljivi. Vsi menimo, da bodo ostali omejeni na Šaleško dolino, vendar pa je dejstvo, da tehnologija kombiniranja izpustov iz sežiganja premoga z vodno paro iz hlajenja še ni dobro raziskana in lahko nosi nepredvidena zdravstvena tveganja za vso Slovenijo. Zavedamo se sicer, da ima CO2 globalen vpliv, ki ga preko podnebnih sprememb čutimo vsi, ne zavedamo pa se tveganj skladiščenja CO2 v naši neposredni bližini, ki se utegne zgoditi, če pride do zajemanja in shranjevanja ogljika in se za skladiščenje izbere ena od potencialnih lokacij v Sloveniji, opredeljenih v študiji o pripravljenosti TEŠ 6 na zajemanje in skladiščenje ogljika^{ix}.

6. Proces odločanja o TEŠ 6 je nedemokratičen

Nadaljevanje projekta TEŠ6 bi pomenilo zaton demokracije in pravne države. Bilo bi sporočilo vsem, da skupinica ljudi z ozkimi interesi lahko s podporo države in politike začne gradnjo in druge investicije brez predhodno pridobljenih pravnomočnih dovoljenj, brez zaprte finančne konstrukcije ali brez javnega naročanja, ne glede na veljavno državno in evropsko zakonodajo.

Prihodnost Slovenije ne sme biti talka energetskih lobijev. Naša energija ne sme biti v rokah nekaj posameznikov z ozkimi interesi. Zato vlado pozivamo, da zagotovi transparentno in vsem dostopno razpravo o prihodnosti energetskega sektorja.

Večji del slovenske energetike je v rokah države. To pomeni, da je v bistvu last vseh nas. Zato je način, na katerega se je o prihodnosti energetike odločalo do sedaj, ko je energetska politika krojila peščica ljudi, nesprejemljiv. S tem ne želimo reči, da je potrebno prihodnost energetskega sektorja zasnovati na nestrokovnih osnovah; nasprotno: scenarije energetske prihodnosti morajo izdelati strokovnjaki, vsi skupaj pa se moramo odločiti, kateri se nam zdi kot družbi najbolj sprejemljiv. K takšnemu načinu odločanja ne pozivamo le podpisani, temveč tudi Svet za varstvo okolja Republike Slovenije^x!

Podpisani podpiramo prehod v nizkoogljico družbo, tako kot vlada v svoji koalicijski pogodbi in Državni zbor v zgoraj omenjeni Deklaraciji. Slovenija mora v prehodu v nizkoogljico družbo poleg etične odgovornosti prepoznati tudi gospodarske in razvojne priložnosti, ki jih ta prehod prinaša. V kolikor bo Slovenija zapravljala čas s političnim mešetarnjem in odločanjem o tem ali naj v Sloveniji postavimo TEŠ 6 ali NEK 2, si bo pred lastnim nosom zaprla vrata priložnosti, da se pravočasno priključi tistim državam, ki že v tem trenutku žanjejo uspehe pravočasnih vlaganj in promocije učinkovite rabe in obnovljivih virov energije.

Zaustavitev projekta TEŠ 6 je edina možnost za trajnostno prihodnost. Ne zaklenite nam prihodnosti!

Lidija Živčič, Focus, društvo za sonaraven razvoj
lidija@focus.si, 01 515 40 80

Nina Štros, Greenpeace Slovenija
dejan.savic@greenpeace.org, 040 165 195

Janez Matos, Društvo Ekologi brez meja
janez.matos@ocistimo.si, 040 420 500

Vida Ogorelec, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
vida@umanotera.org, 01 439 71 00

Gorazd Marinček, Slovenski E-forum, Društvo za energetska ekonomiko in ekologijo
info@se-f.si, 01 436 41 44

Anamarija Slabe, Inštitut za trajnostni razvoj
anamarija.slabe@itr.si, 01 439 74 60

Senka Š. Vrbica, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC
pic@pic.si, 01 521 18 88

Jan Pelosa, Brez izgovora Slovenija
jan.pelosa@noexcuse.si, 040 732 212

Matjaž Jeran, Mountain Wilderness Slovenije - Društvo za ohranjanje neokrnjene gorske narave
uo@mountainwilderness.si, 040 211 233

Herman Mikuž, Društvo Temno nebo Slovenije
darksy@tp-lj.si, 01 477 66 43

Boris Šuštar, Civilna iniciativa Celje

Matej Ogrin, CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp
slovenija@cipra.org, 059 071 322

ⁱ Nekaj stališč okoljskih organizacij, predstavljenih v javnosti:
http://www.umanotera.org/upload/files/Forum_TE_6__porocilo.pdf
http://www.umanotera.org/upload/files/pr_tiskovna_tes6.pdf
http://www.umanotera.org/upload/files/Umanotera_on_Sostanj_Unit_6.pdf
http://www.umanotera.org/upload/files/Pismo_Pahor_TE_6_02.pdf
http://www.umanotera.org/upload/files/EBRD_TES6_01_skupno_20100217.pdf
<http://www.se-f.si/uploads/8e/07/8e070efecc2e17d3afa0206d8f4d0507/izhodisca-tes6.pdf>
http://www.focus.si/files/programi/energija/pismo_NEPscenarij_20100930.pdf
<http://www.focus.si/index.php?node=27&id=849&s=arhiv>

ⁱⁱ <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200995&stevilka=4118>

ⁱⁱⁱ <http://www.hse.si/files/default/novice/2010/POROCILO%20O%20VODENJU%20PROJEKTA.pdf>

^{iv} Dravske elektrarne Maribor so v letu 2009 s pomočjo vodne energije proizvedle 3,277 TWh (www.dem.si/slo/elektrarneinproizvodnja/splosnipodatki>proizvodnje). Njihove hidroelektrarne spadajo v rang 10 do 125 MW torej je njihov referenčni strošek 76,57 €/MWh (http://www.uradni-list.si/files/RS_-2009-037-01780-OB-P001-0000.PDF). Njihov realni strošek je 24,89 €/MWh (http://www.gzdbk.si/media/pdf/sekcije/okolje/posvet2010/2_Zagar.pdf). Izračun razlike med stroški in ceno elektrike na trgu pove, da je zaslužek okvirno 17,8 €/MWh. Za proizvedeno elektriko so v letu 2009 Dravske elektrarne Maribor torej zaslužile okvirno 58 milijonov evrov. Poleg tega so Dravske elektrarne kvalificirani proizvajalec električne energije, kar pomeni, da dobijo še obratovalno podporo za obnovljive vire energije in sicer v višini 18,07 €/MWh (http://www.uradni-list.si/files/RS_-2009-037-01780-OB-P003-0000.PDF). Skupaj to znese skoraj 36 €/MWh, kar pomeni, da so za proizvedeno elektriko v letu 2009 Dravske elektrarne Maribor torej zaslužile okvirno 118 milijonov evrov.

^v <http://www.eib.org/>

^{vi} http://www.diw.de/sixcms/detail.php?id=diw_01.c.368298.de

^{vii} Poročilo Greenpeace, Working for climate: Green jobs (R)evolution:
<http://www.greenpeace.org/international/en/publications/reports/working-for-the-climate/>

^{viii} http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/ger/GER_synthesis_en.pdf

^{ix} Elektroinštitut Milan Vidmar: CO2 CAPTURE READINESS OF UNIT 6 IN THERMAL POWER PLANT ŠOŠTANJ, paper no. 2034, September 2010.

^x [http://www.svo-rs.si/web/portal.nsf/ae76a4ee10890d4bc1256fb9005f74fe/61797ca582f42d84c125784000536572/\\$FILE/svo_tes6.pdf](http://www.svo-rs.si/web/portal.nsf/ae76a4ee10890d4bc1256fb9005f74fe/61797ca582f42d84c125784000536572/$FILE/svo_tes6.pdf)